

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Тип і назва освітньої програми	ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС –3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій –16 год., семінарських занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Ігор УСАНОВ, кандидат філософських наук, доцент. Контакти: ауд. 458 (навчальний корпус № 4) e-mail: igor.usanov@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/usanov-igor-viktorovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при вивченні предметів гуманітарного спрямування повної загальної середньої освіти, перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Правознавство, Університетська освіта.
Компетентності	<p><i>загальні:</i></p> <p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК03. Здатність планувати та управляти часом. ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p><i>Фахові компетентності:</i></p> <p>ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p>

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</p> <p>ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p> <p>ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>
<p align="center">РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)</p>	
<p>ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійної діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столах, громадських заходах тощо.</p>	
<p align="center">МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>оволодіти системою знань з філософії, які визначають загальне ставлення людини до світу крізь розуміння світоглядних, пізнавальних, ціннісних і соціальних проблем буття</p>	
<p align="center">ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p>	
<p>Тема 1. Особливості філософського світогляду Тема 2. Антична філософія. Онтологія. Тема 3. Середньовіччя та філософія релігії Тема 4. Новий час і філософії науки Тема 5. Некласична філософія ХІХ-ХХ ст. Тема 6. Філософська думка в Україні Тема 7. Філософія постмодерну Тема 8. Філософія техніки та господарства</p>	
<p align="center">МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ</p>	
<p>Словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування, демонстрування), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), інтерактивні методи (дискусії, метод мозкового штурму), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи письмового контролю (тести, реферати), методи самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання), методи усного контролю (опитування, обговорення).</p>	
<p align="center">ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	
<p>Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання</p>	<p>Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми</p>

результатів навчання	освітнього компонента впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання в журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності. Схеми нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені в Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	при недотриманні термінів виконання завдань здобувач вищої освіти може доздати їх з узгодженням та дозволу викладача. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості встановлює деканат, але зазвичай не довше, ніж два тижні після початку наступного навчального семестру. Особливості перескладання регламентовані «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».
- щодо академічної доброчесності	здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись вимог чинних нормативних документів стосовно академічної доброчесності, дотримуватися академічної чесності і етичної поведінки в освітньому середовищі. Вона передбачає: впровадження принципів чесності, прозорості і незалежності; діяти у навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; вміти давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету.
- щодо відвідування занять	відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим; відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	на здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету».
- щодо оскарження результатів оцінювання	після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Баранник М. В. Лекції з філософії : навч. посіб. Київ : Вид-во Ліра-К, 2022. 166 с.
2. Губерський Л. Філософія : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Фоліо, 2018. 621 с.
3. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія : підручник. 3-тє видання. Київ : Вид-во Право, 2020. 432 с.
4. Лузан А. О. Вступ до філософії : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
5. Філософія : навч.-метод. посіб. (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.
6. Філософія : підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2021. 286 с.

Допоміжні

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : навч. посіб. для підготовки до заліку та іспиту. Харків : Право, 2021. 136 с.
2. Індійська філософія : посіб. для студентів вищих навчальних закладів. / за заг. ред. Т. Кононенка. Харків : «Фоліо», 2019. 144 с.
3. Пономарьов О.С., Костиря І.В. Практикум з філософії освіти : навч.-метод. посіб. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 104 с.
4. Плахтій М.П., Сулятицька Т.В. Філософія :навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 58 с.
5. Usanov I. V., Usanova L. A. Система і мережа: зміна технологій управління. *Філософські обрії* : Київ - Полтава, 2017. №38. с. 61-70. URL:<http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/8977>.
6. Usanov I. V., Usanova L. A. The problem of identity in the conditions of massmedia and communicatives race. *Філософські обрії* : Київ - Полтава, 2015. №34. с.35-41. URL : <https://zenodo.org/record/35288/files/5.pdf>.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua>.
2. Електронна бібліотека Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. URL : <https://filosof.com.ua/>.
3. Підручники для студентів. Серія Філософія. URL : <https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html>.
4. Найвидатніші філософи світу та України. URL : <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

Реквізити
затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії
протокол від 01 вересня 2025 року № 2

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Написання реферату	Виконання завдань самостійної роботи	Розв'язування тестів	
Тема 1. Особливості філософського світогляду	5	10	5	15	10
Тема 2. Антична філософія. Онтологія.	5		5		10
Тема 3. Середньовіччя та філософія релігії	5		5		10
Тема 4. Новий час і філософії науки	5		5		10
Тема 5. Некласична філософія XIX-XX ст.	5		5		10
Тема 6. Філософська думка в Україні	-		5		5
Тема 7. Філософія постмодерну	5		5		10
Тема 8. Філософія техніки та господарства	5		5		10
Реферат*	-		-		10
Тести (теми №1-8)				15	15
Разом	35	10	40	15	100

*протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують один реферат (максимум 10 балів) з тем що відносяться до навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремою позицією

Шкала та критерії оцінювання

Опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
4	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
3	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до

	етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює не ефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
2	Здобувач вищої освіти виявляє часткові знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, демонструє знання навчального матеріалу фрагментарно слабо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності з допомогою викладача, з інформацією працює не ефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з підтримкою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює не ефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0	відповідь відсутня, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни

Розв'язування тестів (загальна кількість – 50 шт.)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0–15	за кожну правильну відповідь – 0,3 балів

Написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-10	Виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
5-7	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, але на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння фундаментальних принципів

	буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
1-4	Є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; з інформацією працює не ефективно, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
0	Реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, робота з інформацією не ефективна, або реферативна робота невиконана, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни.

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти якісно засвоїв матеріал, досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, без помилок.
4	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти добре засвоїв матеріал, належним чином використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, але наявні незначні помилки.
3	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти достатньо засвоїв матеріал, але не досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; невміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не відповідно до методичних рекомендацій і не в повному обсязі.
2	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал вибірково, недостатньо використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; має труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або механічно.
1	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал фрагментарно, хоча при цьому належним чином використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; виникають труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або мають суттєві помилки.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в межах даної дисципліни